

Thấm nhuần tư tưởng dân vận Hồ Chí Minh, xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh về tư tưởng chính trị, đạo đức và phong cách

TS. THÀO XUÂN SÙNG

Ủy viên BCH Trung ương Đảng

Phó Trưởng ban Thường trực Ban Dân vận Trung ương

1. Tác phẩm “Dân vận” của Chủ tịch Hồ Chí Minh thể hiện sâu sắc quan điểm Dân là gốc, Dân là chủ, Dân làm chủ, giữ mối liên hệ mật thiết với Nhân dân và nắm cách dân vận vì Dân

Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc Tuyên ngôn Độc lập và thiết lập chính thể Dân chủ Cộng hòa. Trong tác phẩm “Dân vận”, Bác đã khẳng định: “Nước ta là nước Dân chủ” tức “quyền hành lực lượng đều ở nơi Dân”. Người chỉ rõ: “Bao nhiêu lợi ích đều vì Dân. Bao nhiêu quyền hạn đều của Dân. Công cuộc đổi mới, xây dựng là trách nhiệm của Dân. Sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc là công việc của Dân. Chính quyền từ xã đến Chính phủ Trung ương do Dân cử ra. Đoàn thể từ Trung ương đến xã do Dân tổ chức nên”.

Tuyên ngôn Độc lập là kiệt tác, là án văn lập quốc vĩ

dại, theo tư tưởng Dân là gốc, Dân là chủ, Dân làm chủ và “ý Dân là ý trời”, “làm đúng ý nguyện của Dân thì ắt thành. Làm trái ý nguyện của Dân thì ắt bại”⁽¹⁾. Trong quá trình đi tìm đường cứu nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã thấy bốn hạn chế lớn của các triều đại vua chúa phong kiến ở Việt Nam: (1) Biết trọng ý Dân nhưng không có cơ chế hay chế độ nào để thực hiện ý Dân, nên kẻ nắm quyền thường làm trái ý Dân và ức hiếp Dân; (2) Coi Dân là gốc nhưng không phải Dân là chủ mà vua là chủ; (3) Hiếu không đầy đủ về tự do, hiếu tự do chủ yếu là ý chí tự do trong lĩnh vực đạo đức; (4) Tư tưởng bình quân nhưng chưa phải là bình đẳng.

Với tầm nhìn xa trông rộng, từ thực tiễn vận động cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh công bố tác phẩm “Dân vận” ngày 15/10/1949 và nêu rõ: “Dân vận là vận động tất cả lực lượng của mỗi người

dân không để sót một người dân nào, góp thành lực lượng toàn dân, để thực hành những công việc nên làm, những công việc Chính phủ và Đoàn thể đã giao cho”.

Để thực hiện mục đích đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ phải làm tốt năm phương pháp công tác dân vận: *Một là, phải có chỉ thị, mít tinh, báo chương, sách vở, khẩu hiệu, truyền đơn. Hai là, phải tìm mọi cách giải thích cho mỗi một người dân hiểu rõ ràng: việc đó là lợi ích cho họ và nhiệm vụ của họ, họ phải hăng hái làm cho kỳ được. Ba là, bất cứ việc gì đều phải bàn bạc với Dân, hỏi ý kiến và kinh nghiệm của Dân, cùng với Dân đặt kế hoạch cho thiết thực với hoàn cảnh của địa phương, rồi động viên và tổ chức toàn dân ra thi hành. Bốn là, trong lúc thi hành phải theo dõi, giúp đỡ, đôn đốc, khuyến khích Dân. Năm là, khi thi hành xong phải cùng với Dân kiểm thảo lại công việc, rút kinh nghiệm, phê bình, khen thưởng. Trong quá trình đó, theo chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Tất cả cán bộ chính quyền, tất cả cán bộ đoàn thể và tất cả hội viên của các tổ chức Nhân dân (Liên Việt, Việt Minh, v.v.) đều phải phụ trách dân vận” theo phong cách “*Ôc nghi, mắt trông, tai nghe, chân đi, miệng nói, tay làm*” để “*nghe Dân nói, nói Dân hiểu, làm Dân tin*”.*

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định “*Giữ mối liên hệ với dân chúng và luôn lắng nghe ý kiến của dân chúng, đó là nền tảng lực lượng của Đảng và nhờ đó mà Đảng thắng lợi*”⁽²⁾. Theo Người,

muốn thành một người cán bộ biết lãnh đạo đúng và một người trí thức hoàn toàn, thì phải học hỏi quần chúng, phải lắng nghe ý kiến của đảng viên, của quần chúng, của những người “*không quan trọng*” và “*bất cứ việc to, việc nhỏ, chúng ta phải xét rõ và làm cho hợp trình độ văn hóa, thói quen sinh hoạt, trình độ giác ngộ, kinh nghiệm tranh đấu, lòng ham, ý muốn, tình hình thiết thực của quần chúng. Do đó mà định cách làm việc, cách tổ chức. Có như thế, mới có thể kéo được quần chúng*”⁽³⁾.

Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ: “*Đảng ta là Đảng lãnh đạo, nghĩa là tất cả cán bộ, từ Trung ương đến khu, đến tỉnh, đến huyện, đến xã, bất kỳ ở cấp nào và ngành nào, đều phải là người đầy tớ trung thành của Nhân dân*”⁽⁴⁾. Vai trò, trách nhiệm của người đầy tớ, của “*cán bộ là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành. Đồng thời đem tình hình của dân chúng báo cáo cho Đảng, cho Chính phủ hiểu rõ, để đặt chính sách cho đúng*”⁽⁵⁾. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ “*Đảng không phải là một tổ chức để làm quan phát tài. Nó phải làm tròn nhiệm vụ giải phóng dân tộc, làm cho Tổ quốc giàu mạnh, đồng bào sung sướng*”⁽⁶⁾. “*Ngoài lợi ích của dân tộc, của Tổ quốc thì Đảng không có lợi ích gì khác*”⁽⁷⁾. Còn “*Chính phủ Cộng hòa và Dân chủ là gì? Là đầy tớ chung của Dân, từ Chủ tịch toàn quốc đến làng. Dân là chủ thì Chính phủ là đầy tớ. Làm việc ngày nay không phải để thắng quan phát tài. Nếu*

Chính phủ làm hại Dân thì Dân có quyền đuổi Chính phủ”⁽⁸⁾. Tư tưởng đó của Chủ tịch Hồ Chí Minh thể hiện sâu sắc điều cốt yếu của lý luận về Đảng lãnh đạo, Đảng cầm quyền là phải xây dựng mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân, vì Dân và dựa vào Dân để xây dựng Đảng, vấn đề then chốt là xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên có đủ đức tài và biết giáo dục thuyết phục, vận động Nhân dân. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, Nhà nước của Nhân dân là Nhà nước trong đó Nhân dân làm chủ, Nhân dân có địa vị cao nhất và có quyền quyết định những vấn đề quan trọng nhất của đất nước; Nhà nước do Nhân dân là Nhà nước do Nhân dân tự tổ chức ra; Nhà nước từ Nhân dân mà ra và dựa vào Nhân dân mà hoạt động; Nhà nước vì Nhân dân là Nhà nước phục vụ Nhân dân và đem lại lợi ích cho Nhân dân.

2. Những việc cần làm để thực hiện tốt tư tưởng dân vận của Chủ tịch Hồ Chí Minh, góp phần xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh về tư tưởng chính trị, đạo đức và phong cách

Thứ nhất, tiếp tục nghiên cứu sâu sắc, thực hiện nghiêm túc và sáng tạo những tư tưởng, quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về Dân và công tác dân vận gắn với quán triệt Nghị quyết Đại hội XII của Đảng về “*tiếp tục đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác dân vận, tăng cường quan hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân*” và Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016

của Bộ Chính trị về “*Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh*”.

Những tư tưởng, quan điểm mang tính lý luận và thực tiễn sâu sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn là bó đuốc soi sáng đối với các cấp ủy đảng, tổ chức đảng và đảng viên để thấu hiểu nguyện vọng của Nhân dân. Tiếp tục đổi mới tư duy, đổi mới tổ chức, đổi mới đội ngũ cán bộ, đổi mới phương thức lãnh đạo, đổi mới phong cách công tác thật sự dân chủ trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Góp phần củng cố vững chắc niềm tin của Nhân dân đối với Đảng và tăng cường quan hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân.

Thứ hai, tư tưởng, quan điểm công tác dân vận của Chủ tịch Hồ Chí Minh đòi hỏi các cấp ủy đảng, tổ chức đảng và đảng viên tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo, thể chế hóa và cụ thể hóa Hiến pháp năm 2013, Nghị quyết Đại hội XII của Đảng, nhất là mối quan hệ “*Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, Nhân dân làm chủ*” và phương châm “*Dân biết, Dân bàn, Dân làm, Dân kiểm tra, giám sát*” đáp ứng nguyện vọng của Nhân dân.

Theo quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh, để xây dựng Đảng ta trong sạch, vững mạnh, Đảng là đạo đức và văn minh, Đảng ta mà trước hết các cấp ủy đảng, tổ chức đảng và đội ngũ cán bộ lãnh đạo phải nhận thức sâu sắc và giải quyết tốt bốn vấn đề cơ bản về giữ mối quan

hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân là: (1) Ngoài lợi ích của giai cấp công nhân, của Nhân dân, của dân tộc, Đảng ta không có lợi ích gì khác; (2) Đảng phải xứng đáng là người lãnh đạo, người đầy tớ trung thành của Nhân dân; (3) Đảng phải gần gũi quần chúng, học hỏi quần chúng, lãnh đạo quần chúng; (4) Đảng phải là người tổ chức và lãnh đạo thành công sự nghiệp đổi mới đất nước của Nhân dân, do Nhân dân, vì Nhân dân.

Nhân dân ta rất cần có Đảng lãnh đạo, dẫn đường và Đảng phải lãnh đạo Nhân dân thực hiện đường lối cách mạng do Đảng đề ra. Đảng phải lãnh đạo Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và các hội quần chúng theo hướng khoa học hóa, dân chủ hóa, xã hội hóa, đa dạng hóa các hình thức tổ chức tập hợp và vận động quần chúng; lãnh đạo Nhân dân làm tốt nhiệm vụ giám sát, phản biện và góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền; tăng cường phòng chống quan liêu và tham nhũng, chủ nghĩa cá nhân và lạm quyền của cán bộ để giữ vững bản chất cách mạng của Đảng ta. Trên tinh thần ấy, trọng tâm lãnh đạo của Đảng hiện nay là tăng cường và đổi mới, nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác dân vận của các cơ quan Nhà nước theo Kết luận số 114-KL/TW, ngày 14/7/2015 của Ban Bí thư và Chỉ thị số 16/CT-TTg, ngày 16/5/2016 của Thủ tướng Chính phủ.

Thứ ba, các cấp ủy, tổ chức đảng và cán bộ, đảng

viên tiếp tục lãnh đạo đổi mới nội dung, phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội theo hướng gần Dân, sát cơ sở. Phải quan tâm việc đổi mới nội dung, phương thức lãnh đạo của Đảng đối với hoạt động của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội theo hướng lắng nghe ý kiến, kiến nghị của Nhân dân, nắm chắc tình hình Nhân dân và kịp thời định hướng dư luận để Nhân dân thực hiện tốt vai trò to lớn của mình được Hiến pháp năm 2013 quy định và các Quyết định số 217 và 218, ngày 12/12/2013 của Bộ Chính trị khóa XI.

Các quan điểm cần nắm chắc và thực hiện nghiêm túc là Đảng lãnh đạo Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội nhưng là một thành viên của Mặt trận Tổ quốc (khi quần chúng thừa nhận đường lối, chủ trương đúng đắn và năng lực lãnh đạo của Đảng); Đảng tôn trọng Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội là tôn trọng Dân. Đổi mới phương thức lãnh đạo gắn liền với nội dung lãnh đạo, cơ chế, chính sách, tổ chức bộ máy, phong cách cán bộ và nằm trong tổng thể đổi mới hệ thống chính trị; đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng phải bảo đảm phát huy cao nhất trí tuệ của Nhân dân trong xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền.

Nguyên tắc đổi mới nội dung, phương thức lãnh đạo của Đảng đối với hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội là đổi mới có nguyên tắc, đảm

bảo tôn trọng địa vị lịch sử, vai trò xã hội, tư cách đại diện cho Nhân dân của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội. Bảo đảm sự lãnh đạo dân chủ đối với Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, phát huy tính chủ động, sáng tạo của các tổ chức này; lãnh đạo đi theo đường lối quần chúng, không quan liêu, mệnh lệnh, không theo đuôi quần chúng. Phải bảo đảm tính văn hóa chính trị trong sự lãnh đạo của Đảng đối với Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội.

Thứ tư, vì Dân, dựa vào Dân, thật sự tôn trọng và phát huy vai trò của Nhân dân để xây dựng Đảng, xây dựng Nhà nước trong sạch, vững mạnh của Chủ tịch Hồ Chí Minh cần được quán triệt sâu sắc và thực hiện tốt hơn nữa.

Bác Hồ gọi Đảng Cộng sản Việt Nam một cách mộc mạc và thân thiết là *"Đảng ta"*, hai từ chứa đựng nội dung sâu sắc và có ý nghĩa vô cùng to lớn, thể hiện đặc điểm ra đời của Đảng là từ cội nguồn dân tộc và ăn sâu bám rễ trong lòng dân tộc. Truyền thống lịch sử của dân tộc, lòng yêu nước nồng nàn của Nhân dân đã làm nên sức mạnh của Đảng ta, trở thành nguồn sống, tạo sinh lực, cốt cách và dũng khí cho Đảng, đã kết tinh những phẩm giá tốt đẹp, ưu tú nhất của giai cấp công nhân và của dân tộc Việt Nam vào trong Đảng.

Cho nên, Đảng phải vì Nhân dân, dựa vào Nhân dân để xây dựng Đảng, trước hết và trên hết là

hoạch định đường lối, chủ trương đúng đắn vì lợi ích của Nhân dân.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi trọng việc dựa vào Nhân dân để xây dựng Đảng. Tư tưởng chiến lược đó của Người là cơ sở lý luận kết tinh và hợp điểm của toàn bộ nội dung xây dựng Đảng trên tất cả các lĩnh vực chính trị, tư tưởng, tổ chức, đạo đức và phong cách công tác. Để làm tốt việc này, các cấp ủy và tổ chức đảng phải lắng nghe ý kiến của Nhân dân, chịu sự giám sát của Nhân dân và gắn bó mật thiết với Nhân dân, tạo lòng tin trong Nhân dân để Đảng ta lãnh đạo thành công công cuộc đổi mới đất nước. Do đó, dựa vào Nhân dân để xây dựng Đảng, Đảng phải thực hiện tốt vũ khí tự phê bình và phê bình, phải ngăn chặn và đẩy lùi sự suy thoái, không để xảy ra *"tự diễn biến"* và *"tự chuyển hóa"* trong nội bộ Đảng ta.

Thứ năm, tiếp tục thực hiện sáng tạo phương pháp công tác dân vận theo năm bước *"điều tra, tuyên truyền, tổ chức, huấn luyện, hành động"* để *"nghe Dân nói, nói Dân hiểu, làm Dân tin"*, thắt chặt mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân tạo nên sức mạnh của dân tộc trong quá trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Trong điều kiện đất nước phát triển chưa đồng đều giữa các vùng và giữa các dân tộc ở nước ta, các cấp ủy và tổ chức đảng, chính quyền và Mặt trận Tổ quốc các cấp phải điều tra nắm chắc đặc điểm tình hình chung, những khác biệt của từng vùng, từng dân tộc để định ra

những chủ trương, kế hoạch thích hợp mà vận động Nhân dân thực hiện, chống thái độ và cách làm giản đơn hoặc rập khuôn, máy móc. Tuyên truyền, thuyết phục phải có tình, có lý, đúng luật pháp, cầu thị và tăng cường đối thoại với Nhân dân; phòng chống *"tư tưởng dân tộc lớn"* và *"tư tưởng dân tộc hẹp hòi"*, khắc phục tư tưởng tự ti và mặc cảm dân tộc.

Trong toàn bộ hoạt động của cấp ủy, tổ chức đảng và người đứng đầu phải luôn quán triệt tư tưởng Dân là gốc, Dân là chủ, Dân làm chủ, vì lợi ích của Nhân dân là động lực của phong trào thi đua *"Dân vận khéo"* và phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc. Kết hợp chặt chẽ ba biện pháp là giáo dục, thuyết phục và chăm lo đời sống vật chất, tinh thần trong công tác vận động Nhân dân. Làm tốt công tác bồi dưỡng, tập huấn phương pháp luận và kỹ năng công tác dân vận theo tư tưởng Hồ Chí Minh cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức của cả hệ thống chính trị các cấp trong thời gian tới; củng cố vững chắc niềm tin của Nhân dân đối với Đảng, tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc và mối quan hệ mật thiết giữa Đảng, Nhà nước với Nhân dân. ■

1. Hồ Chí Minh (2011), toàn tập, NXB CTQG, Hà Nội, Tập 10, Tr.63

2. Sđđ, tập 13, tr.83-84.

3, 4, 5, 6, 7. Sđđ, tập 5, tr.288, 326, 309, 289, 290.

8. Sđđ, tập 6, tr.74-75.